

93

FORSKNING I KVINDER: EN HJERTESAG

Der er forskel på mænd og kvinder – også fysisk. Og man er heldigvis blevet mere opmærksom på, hvad kønsforskelle betyder i sygdomsforskningen, og på, hvad det betyder at forske specifikt i kvinder – f.eks. er der inden for de seneste 10 år virkelig sket noget, når det gælder forskningen i hjertesygdomme og kvinder. Det betyder, at kvinder, der rammes af hjertesygdomme, får en langt mere kvalificeret behandling i dag, siger Selina Kikkenborg Berg, sygeplejerske og professor i kardiologi på Rigshospitalet.

– I mange år havde man mest fokus på midaldrende mænd, der blev hjertesygge, og man har forsket meget mere i mænds fysiologi og hjertesygdomme end i kvinders, fordi man troede, mænd fik hjertesygdom hyppigere end kvinder. Det gør de dog ikke, kvinder rammes bare senere i livet, da det naturlige østrogen virker beskyttende, men kvinder dør hyppigere af hjertesygdom, fordi de ikke bliver opdaget og behandlet i tide, og derfor er det også kun helt rimeligt, at der sættes mere fokus på kvinder i forskningen, siger Selina Kikkenborg Berg.

– Før i tiden beskrev man symptomer på hjertesygdom som smerter i brystet, der stråler ud i armen, men det er typisk mande-symptomer. Takket være forskningen ved man nu, at kvinder også oplever atypiske symptomer som f.eks. åndenød ved anstrengelse, smerter i mellemgulvet, kvalme, hjertebanken, træthed og svimmelhed. Derfor kan vi nu hurtigere opdage og behandle hjertesygdom hos kvinder. Det har også vist sig, at kvinder har mere depression og angst end mænd, og da der er en sammenhæng mellem depression, angst og dødelighed, så er det måske medvirkende til større dødelighed hos kvinderne. Ved at sætte fokus på forskellighederne ved man nu meget mere om, hvor man skal sætte forskelligt ind, forklarer Selina Kikkenborg Berg.

94

Hej østrogen, farvel svedetur

Østrogen blev opdaget i 1920'erne og 1930'erne takket være amerikanerne Edgar Allen og Edward Doisy og tyskeren Adolf Friedrich Johann Butenandt, men allerede i slutningen af 1800-tallet havde man opdaget, at der fandtes kønshormoner. Opdagelsen af østrogen fik stor betydning, ifølge læge Charlotte Bech, der bl.a. har skrevet "Hormoner i balance": Nu kunne man behandle på kvinders overgangsalder, såsom hestetigninger, svedeture, søvnproblemer, vægtøgning og tørre slimhinder – simpelthen ved at give kvinderne mere østrogen. Østroget blev udvundet af naturlige ekstrakter fra æggestokke fra dyr, fra moderkager samt fra urin fra gravide kvinder.

– Selv om metoden har ændret sig, så er det stort set samme princip, når man behandler kvinder i overgangsalderen i dag, bortset fra at vi nu behandler med en kombination af både østrogen og progesteron, som regel i form af syntetisk fremstillede kemikalier, siger læge Charlotte Bech, der har udgivet en del bøger om østrogen og overgangsalder. Man kunne også bruge fundet af østrogen til at behandle kvinders humørsvingninger. Og den dag i dag giver man mere østrogen, hvis man har humørsvingninger på grund af hormonelle forandringer. Højt indhold af østrogen giver nemlig ekstra energi, stabilitet humør og lykkefølelse, og de humørsvingninger, vi oplever i vores menstruationscyklus, skyldes bl.a. en svingende mængde østrogen i løbet af cyklus.

– Derfor oplever nogle kvinder i overgangsalderen, at når de bliver behandlet med østrogen og progesteron, stabiliserer det humøret og afhjælper humørsvingninger, siger læge Charlotte Bech. Fundet af østrogen førte også til p-pillens komme i 1950'erne, hvilket var et vigtigt skridt for kvindefrigørelsen. Brugen af østrogen i overgangsalderen og p-pillers eventuelle skadelige bivirkninger er stadig til heftig diskussion i dag.

95

Hurra for nye præventionsformer!

Kvinder har altid gjort deres for at undgå uønsket graviditet, men man kan vist roligt tillade sig at konkludere, at når det kommer til prævention, har tiden været med os. For 3.000 år siden lavede kvinder stikpiller af elefant- og krokodillelort, som de puttede op i skeden for at skabe et surt miljø, som kunne gøre det af med sædcellerne (det vidste de naturligvis ikke dengang, de vidste bare, at det virkede). Senere, i Grækenland, lavede kvinder en blanding af bl.a. olivenolie og honning, som de penslede livmoderhalsen med, og vi har også måttet affinde os med at lave udskylninger med sæbe og eddike. Alt det fortæller gynækolog Christine Felding, der erkender, at det altid har været (og ofte stadig er) kvindens ansvar at undgå graviditet, fordi det netop er hende, der bliver gravid. Derfor var det også en stor ting, da de første p-piller kom på markedet i 1960 (nogle år senere i Danmark), for godt nok var bl.a. kondomet og pessaret opfundet, men kondomet var jo til mændene, og pessaret ikke lige så sikkert.

– P-pillerne har givet kvinder mulighed for selv at bestemme over deres fertilitet, og hvor mange børn de vil have, og hvornår. Så det var en revolution, siger Christine Felding og fortæller, at der i dag er kommet endnu flere p-produkter på markedet, f.eks. p-staven, der sidder i overarmen, og som virker i tre år. Så i dag behøver man ikke engang at huske at spise sine p-piller ...

Og hvad bringer fremtiden så? Christine Felding fortæller, at man er i gang med at lave forsøg med p-piller til mænd, men om og hvornår de kommer, er uvist.